

Forsoningens dilemma - Vil du kunne tilgive den, der har gjort dig ondt?

Mbosa er offer for rebellernes brutalitet. Jonathan er tidligere rebel. De skal nu mødes ansigt til ansigt for første gang siden krigen. Mbosa er overbevist om at Jonathan brændte hans hus og slog hans onkel ihjel. Hvis forsoningen skal lykkes, skal ofret tilgive rebellen. Men kan han tilgive den mand, som har voldt ham så stor smerte?

Fra 1991 til 2002 led Sierra Leone i Vestafrika under en brutal borgerkrig. Over 200.000 mennesker blev slået ihjel i kampene mellem regeringstropperne og rebellerne. To millioner blev drevet på flugt. Både regeringshæren og rebellerne kidnappede små børn, som blev hjernevasket med stoffer og tvunget til at gå i krig. I krigens sidste fase blev volden grovere. Tusindvis fik hugget arme og ben af, som en advarsel mod at trods rebellernes vilje. Først efter mange år trak FN's sikkerhedsstyrker sig ud af landet. Krigens rædsler har efterladt dybe ar hos hele befolkningen. De tidligere dødsfjender lever nu side om side med et indebrændt had til hinanden. Så længe hadet trives, vil hverken børn eller voksne få en fremtid. Landets fremtid afhænger af befolkningens vilje til at lægge fortidens rædsler bag sig. Ellers risikerer Sierra Leone at blive kastet ud i endnu en altødelæggende borgerkrig.

Organisationen Hope Sierra Leone har siden krigens slutning arrangeret forsoningsmøder, hvor fjenderne konfronteres ansigt til ansigt. Ved hjælp af simple dialogøvelser forsøger Hope Sierra Leone at skabe fred og udvikling i det fattige afrikanske land.

Tilgivelse og forsoningsritualer

Med udgangspunkt i "Forsoningens dilemma" arbejder eleverne med at undersøge to overordnede spørgsmål:

1. Hvilken rolle spiller tilgivelsen i forsøget på at skabe en ny begyndelse for ofre og rebeller i Sierra Leone?
2. Hvilken betydning har ritualer og deres brug af symboler for Mbosa og Jonathans forsoning?

Om begrebet tilgivelse

Hvilken rolle spiller tilgivelsen i forsøget på at skabe en ny begyndelse for ofre og rebeller i Sierra Leone?

Hope Sierra Leone

1. Hvad er det, Mbosa anklager Jonathan for?
2. Hvad er formålet med de forsoningsmøder, som Hope Sierra Leone afholder?
3. Hvad er alternativet til forsoning?
4. Hvem fremstilles som offeret i denne film?

Tilgivelse

1. Hvorfor tilgiver Mbosa Jonathan?
2. Hvad er det, tilgivelse skal skabe mulighed for?
3. For hvis skyld tilgiver Mbosa?

Dette er et bilag til forløbet om had og forsoning i Sierra Leone. Forløbet findes på emu.dk.

4. Kan Mbosa tillade sig at tilgive på sin onkels vegne?
5. Kan du forstå Jonathans handlinger?
6. Ville du tilgive Jonathan?
7. Beskriv en eventuel sammenhæng mellem forståelse og tilgivelse?
8. Gives der sammenhæng mellem tro og tilgivelse? (Inddrag eventuelt kilder om tilgivelse fra Det Ny Testamente eller pointer om arvesynd og nadver)
9. Er der ting, som er utilgivelige?
10. Er der ting, kun en Gud kan tilgive?
11. Hvad vil det sige at tilgive?
12. Bliver Jonathan og Mbosa venner efter tilgivelsen og omfavnelsen? Eller er Mbosas tilgivelse mere en fornægtelse af voldsspiralen, hvor det handler om ikke at kopiere familiens mordere, om ikke at synke til deres niveau?

Forventet tilgivelse

1. Inden Jonathan personligt beder Mbosa om tilgivelse, har forsamlingen bandt andet sunget en salme om Guds nåde. Beskriv de ord og gerninger, som bygger op til Mbosa og Jonathans forsoning. Til at få overblik over filmen kan du benytte oversigten for "Forsoningsprocessens struktur"
2. Under forsoningsprocessen leder alt frem mod øjeblikket, hvor Mbosa skal give Jonathan tilgivelse. Er en vis form for pres acceptabel i tilgivelsesritualet, eller kan tilgivelse kun komme fra hjertet (Begrund dit svar idet du evt. inddrager Giles Frasers pointer)

Tilgivelse kommer fra hjertet og kan ikke tvinges frem. Tilgivelsen er ikke en proces, hvor vi bliver venner med vores fjender. Det er mere en fornægtelse af voldsspiralen. Det handler om ikke at kopiere vores børns mordere, om ikke at synke til deres niveau (G. Fraser)

Tro og skæbne

1. I Forsoningens dilemma siges det, at troen hjælper Jonathan med at bearbejde fortiden. Hvordan kommer det til udtryk i filmen?
2. Hvad betyder det, når Jonathans siger: *Det var Guds skæbne, og jeg blev tvunget til at gøre det* (06:10 + 10:45)
3. Var folkemordet Guds plan?
4. Kunne Jonathan ikke gøre andet end at blive rebel?
5. Hvilken rolle spiller troen for Mbosas tilgivelse?

Hvordan lever jeg bedst mit liv?

1. Vi kan vurdere kvaliteten Jonathans liv ud fra forskellige etiske principper:

Konsekvensetik: Hvad er konsekvenserne af Jonathans gerninger?

Sindlagsetik: Hvad var Jonathans hensigt/intention?

Pligtetik: Kan det princip Jonathan handlede ud fra gøres til en regel, som gælder for alle mennesker

2. Hvilke formildende omstændigheder er der omkring Jonathan (10:12)?

Dette er et bilag til forløbet om had og forsoning i Sierra Leone. Forløbet findes på emu.dk.

Ritualer og symboler der støtter forsoningsprocessen

Lys

Hvilken betydning har det, at Mbosa og Jonathan starter med at tænde et lys sammen?

1. Giv eksempler på, hvad lys kan symbolisere.
2. Hvad er ideen med, at Mbosa og Jonathan tænder og holder lyset i fællesskab?
3. Hvilken rolle spiller forsoningsritualet og dets brug af symboler for Mbosa og Jonathans forsoning?

Vand

Hvilken betydning har det, at Mbosa og Jonathan vasker hinandens fødder?

1. Hvilken holdning/attitude signalerer Jonathan, når han vasker Mbosa fødder.
2. Er en attitude, som fremmer eller hæmmer forsoningsprocessen?
3. Giv eksempler på, hvad vand/vask kan symbolisere i forbindelse med dåb eller andre ritualer?
4. Sammenlign med fodvask, som det beskrives i Biblen.

Ord og handling

Hvilken betydning har det, at ritualet styrer Mbosas og Jonathans ord og handlinger?

1. Ritualets ordvalg er blandt andet med til at nedtrappe konflikten. Prøv at finde et par citater, som illustrerer dette.
2. Find eksempler på handlinger i ritualet, som er med til at nedtrappe konflikten.
3. Når man er personligt involveret i en konflikt, kan det være svært at tale om den. Offeret har svært ved at fortælle om overgrebet. Voldsmanden har svært ved at se offeret i øjnene og bede om tilgivelse. Hvilken hjælp giver ritualet Mbosa og Jonathan i deres forsoningsproces.
4. Gud indgår i forsoningsritualet som en tredje part. Under ritualets første del taler Mbosa og Jonathan kun til Gud, og først til allersidst har de øjenkontakt og tiltaler hinanden direkte. Hvorfor tror du, ritualet er bygget sådan op?

Personligt og offentligt

1. Konflikten mellem Mbosa og Jonathan er meget personlig, men i Hope Sierras ritual bliver den også et offentligt anliggende. Hvordan tror du, det påvirker Mbosa og Jonathan?
2. Hvilken betydning har det for Mbosa, at hele af landsbyen kan høre hans historie og Jonathans bøn om tilgivelse?
3. Presser ritualer og forsamlingen Mbosa til at tilgive Jonathan?
4. Kan et ritual komme til at kvæle tilgivelsens oprigtighed? Gælder det for forsoningsprocessen mellem Mbosa og Jonathan?
5. Giv et par eksempler på Mbosa og Jonathans kropssprog. Hvad signalerer det?

Konklusion

1. Hvilken betydning har ritualet og dets brug af symboler for Mbosa og Jonathans forsoning?
2. Fremmer ritualet tilgivelsesprocessen?

Dette er et bilag til forløbet om had og forsoning i Sierra Leone. Forløbet findes på emu.dk.

Rituelle perspektiver: Tilgivelse og ritualer i det moderne samfund

1. Har det moderne menneske brug for ritualer og symboler? Begrund dit svar og giv eventuelt eksempler.
2. Perspektiver til andre ritualer/traditioner/lejligheder, hvor lys eller vand spiller en symbolsk betydning.
3. Læs om sydebukkens rituelle betydning på den jødiske forsoningsdag. Sammenlign efterfølgende sydebukritualet med den rituelle fodvask, som Mbosa og Jonathan gennemfører.
4. Læs om dåbshandlingen i den danske folkekirke og sammenlign dåbshandlingen med forsoningsritualet i filmen.
5. I den danske folkekirke mener man, at det i virkeligheden er Gud selv, som handler i dåbsritualet, selvom det er mennesker, der udfører dåbshandlingen. Er det Gud eller Mbosa, der tilgiver Jonathan på forsoningsmødet?
6. Hvilken rolle spiller Gud/Jesus for Mbosa og Jonathan i forsoningsprocessen?
7. Hvordan løser I konflikter i jeres klasse?
8. Opstår der nogle gange konflikter, som I ikke kan løse alene?
9. Hvilke fordele og ulemper kan der være ved at have en tredje part til at hjælpe med at løse konflikten?
10. I filmen/ritualet opfordres Mbosa og Jonathan til at forsones sig. De foretager bestemte handlinger. De låner bestemte sproglige vendinger. Og så er der folk tilstede, som lytter til deres historie og ønsker, at de forsoner sig. Kan du genkende nogle af disse elementer fra konfliktløsning i din klasse? Hvilke ligheder og forskelle ser du?